

Speech van VNG-voorzitter Sharon Dijksma op het VNG Jaarcongres, Eindhoven, woensdag 18 juni 2025

[Huidige lengte/spreektijd: 1.210 woorden = 9,5 minuten]

[1]opening

Beste collega's, vrienden!

Wat krijg je als 21 gemeenten er samen vól voor gaan?

Dan krijg je zo'n enorme *powerhouse* als Brainport Eindhoven.

En het voelt deze dagen ook een beetje als ónze Brainport.

Beste Jeroen - en vele, vele anderen - dank voor jullie Brabantse gastvrijheid en inspiratie!

[applaus]

[pauze]

Gisteren opende de Koning ons congres met het luiden van die prachtige klok uit Asten.

Vandaag wil ik jullie meenemen naar een andere klok.

Eentje die ik niet hier op het podium kan zetten.

Daarom zien we hem hier in beeld.

Hij hangt in de Domtoren - in de stad die inmiddels diep in mijn hart zit: Utrecht.

Eigenlijk heet het de Martinustoren - naar onze beschermheilige: Sint Maarten.

Een van de klokken in de toren heet dan ook de Martinusklok.

Daarop staat een prachtige inscriptie:

'Ik, Martinus, met een stem van twee tonen hoger, beschermer van de vaderstad, in het bijzonder van de Utrechtse Dom, zal ook voor mijn burgers een tweede muur zijn, telkens wanneer de tijd tweedracht zaait.'

Een tweede muur voor mijn burgers, telkens wanneer de tijd tweedracht zaait.

(Zin even laten landen bij het publiek)

Deze zin woont al maanden in mijn hoofd.
En de laatste weken denk ik er steeds vaker aan.

Want dit gaat over ons.
Dit is wie wij als gemeenten zijn, voor onze inwoners.
Als een tweede muur.

Den Haag staat alweer volop in campagnemodus.
De tweedracht klotst er tegen de plinten.
Net nu we met het Kabinet eindelijk een volgende stap dachten te kunnen zetten.
Er lag een zwaarbevochten onderhandelingsresultaat op tafel.
Dag en nacht zijn we ermee bezig geweest.
En eindelijk lag er dan 3 miljard op tafel, voor de komende tweeënhalf jaar.

Maar naast die broodnodige 3 miljard ligt er nog heel veel *unfinished business*.
Want voor de jaren erna is er nog altijd geen oplossing.
Maar het Kabinet bewoog tenminste, eindelijk.
We konden weer heel even vooruit.

Maar nu staan we hier.
De wereld staat in de fik.
Waarbij ik speciaal denk aan al die duizenden kinderen in Gaza, die nu honger lijden en diepe ontberingen moeten doorstaan. De duizenden kinderen die daar zijn gestorven in slechts anderhalf jaar tijd.

Dat klinkt door in onze gemeenschappen.
Het is ook in eigen land onrustig.

En juist dan gaat ons landsbestuur voor de zoveelste keer onderuit...

Daar kunnen we dus niet meer op rekenen.

Den Haag is alleen nog stabiel in z'n instabiliteit en zegt eigenlijk tegen ons: *you're on your own*.

En dus luiden wij de noodklok over wat er in Den Haag gebeurt.
Maar intussen tikt de klok gewoon door.

Tegelijk moeten we ook verder.

Want ook wij willen dat het vertrouwen in de overheid weer stijgt!

Dus als het Den Haag niet lukt - of Den Haag gewoon niet wil...

Dan is het aan ons.

Dan doen wij een stap naar voren, voor onze inwoners.

Want die hebben helemaal geen tijd om te wachten op een betaalbaar huis, op een bodem onder hun bestaan en op een gezonde leefomgeving. Zij verwachten niets anders dan de stabiliteit en duidelijk beleid voor de lange termijn.

Wij hebben niet de luxe om maanden met onszelf bezig te zijn.

Laten we eerlijk zijn: telkens als het ergens echt crisis is, dan zijn de gemeenten de kurk waarop de samenleving blijft drijven.

Dan komen wij in actie.

Altijd.

Stel je eens voor: hoe zou Nederland eruit zien als burgemeesters en wethouders samen het land zouden besturen?

Als Nederland met echt collegiaal bestuur geleid zou worden?

Wat zou de politiek er dan anders uitzien.

Daarom moeten wij die stap naar voren doen.
Want als wij het niet ZELF doen, wie doe het dan nog?

Dat is de geest van de resolutie die vandaag voorligt.
Want daarin staat precies wat ons nu te doen staat.
Als gemeenten samen, maar ook in brede allianties met
gelijkgezinde partners in de samenleving.
We gaan die broodnodige agenda voor bestaanszekerheid
maken.....
Stevige voorstellen doen voor een uitvoerbaar migratiebeleid....
Voor consequente keuzes, die aansluiten bij het advies van de
Staatscommissie Demografie.
We maken afspraken om de woningbouw op stoom te krijgen én te
houden.
Aan de slag voor het verdien-vermogen van Nederland: met
publiek-private samenwerking in de regio en tussen regio's.
Met een zo breed mogelijk draagvlak.
Zo laten we zien dat de overheid gewoon kan leveren ten behoeve
van onze inwoners.

Niet alles zal morgen gelukt of opgelost zijn.
Maar we blijven ons richten op die lange termijn.
Op de vraag hoe onze kinderen en kleinkinderen straks goed
kunnen leven in dit land.
Daarvoor moet je wel nú koers bepalen.
In de afgelopen tijd heeft de Denktank Nederland 2040 enorm
belangrijk werk verricht.
Leonard heeft daar hard aan getrokken.
In 2040 is mijn jongste kind Eleonara 21 jaar oud. De kans is groot
dat zij dan voor het eerst mag stemmen.
Nu zie ik jullie denken: 'Zo, die kwam niet heel erg vroeg...'

[paar woorden over Eleonara]

Met haar komst hebben de lange lijnen die nodig zijn voor onze kinderen een gezicht hebben gekregen.

Nederland moet **groener** worden, dat is evident.

Nederland moet **krachtiger** worden, zoals onze vrienden van de Brainport Eindhoven hier dagelijks laten zien. Laat er geen misverstand over bestaan, om ons voorzieningenniveau ook in de toekomst overeind te houden moeten we het geld eerst verdienen. Zoals Matthijs Bouman ons gister ook duidelijk heeft gemaakt.

Tenslotte moet Nederland **menselijker** worden. Niemand kan dat zo innemend en indringend vertellen als Teun Toebe dat gister deed. Ik gun Eleanora dat in 2040 onze voorzieningen weer van de mens uitgaan en niet van het systeem.

Dat vraagt om ons leiderschap en soms ook strijd. En dat kan ook schuren.

Maar als het er echt om spant, dan sluiten we de rijen. Dat deden we ook dit voorjaar.

De VNG is zelfs uitgeroepen tot meest invloedrijke lobbyorganisatie van ons land.

Dat is een groot compliment aan jullie allemaal.

Aan de eendracht in onze commissies en in onze netwerken.

En aan tafel met het Kabinet.

We hebben onszelf onontkoombaar gemaakt.

En dus is het Kabinet nog niet van ons af, missionair of niet.

Want de geluiden in Den Haag staan nog altijd recht tegenover wat de gemeenten nodig hebben.

Bovendien staan er nog flinke rekeningen open voor de jeugdzorg.

[korte adempauze]

Beste vrienden,

Wie kiest voor de publieke zaak, die staat er als het moeilijk wordt.

Dat is onze belofte.

Daar mag iedereen ons elke dag op aanspreken.

En daar spreken we elkaar ook op aan.

342 gemeenten, die samen de schouders onder de toekomst van Nederland zetten.

Maar die ook samen de noodklok blijven luiden, als die toekomst in het geding is.

Krachten bundelen, maar ook de rijen sluiten.

En *als een tweede muur om al onze inwoners heen staan.*

Dat is wie wij zijn.

En met die belofte ga ik met jullie vol motivatie de komende tijd in.

Want er staat nog zoveel op het spel. Voor mijn kinderen, voor jullie kinderen en kleinkinderen.

De wereld is onstuimig, de toekomst onzeker.

En daarom moeten we soms ook muren slopen, die een krachtiger, groener en menselijker Nederland in de weg staan.

Het is zoals het Financieel Dagblad afgelopen zaterdag schreef over Nederland 2040: 'Heel Holland Hapert, maar wederopstanding gloort.' Het is aan ons om dat waar te maken!

Dank jullie wel.